

ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 16/23

Люксембург, 26 януари 2023 г.

Решение на Съда по дело C-205/21 | Министерство на вътрешните работи (Регистрация на биометрични и генетични данни от полицията)

Системното събиране за полицейска регистрация на биометрични и генетични данни от всяко лице, привлечено като обвиняем, противоречи на изискването за гарантиране на засилена защита при обработването на чувствителни лични данни

В рамките на образувано от българските власти наказателно производство за избягване на установяване и плащане на данъчни задължения В.С. е привлечена като обвиняема за участие в организирана престъпна група, която си е поставила користна цел да върши съгласувано престъпления в страната. След привличането ѝ като обвиняема българските полицейски органи приканват В.С. да бъде дактилоскопирана и фотографирана за целите на регистрацията и да ѝ бъдат иззети образци за ДНК профил. В.С. отказва събирането на такива данни.

Като се позовават на националното законодателство, което предвижда „полицейска регистрация“ на лица, привлечени като обвиняеми за умишлено престъпление от общ характер, полицейските органи искат от Специализирания наказателен съд (България) да разреши принудителното събиране на генетични и биометрични данни от В.С. Към искането на полицейските органи са приложени само копия от постановлението за привличането на В.С. като обвиняема и от декларацията, с която тя отказва да се подложи на събирането на данни.

Специализираният наказателен съд има съмнения относно съвместимостта на приложимото към тази „полицейска регистрация“ българско законодателство с Директива 2016/680¹, тълкувана във връзка с Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), и затова отправя преюдициално запитване до Съда.

В решението си Съдът най-напред уточнява условията, при които може да се приеме, че обработването на биометрични и генетични данни от полицейските органи е разрешено от националното право по смисъла на Директива 2016/680. След това Съдът се произнася по прилагането на посоченото в тази директива изискване за обработване на данни на категория лица, за които има сериозни основания да се счита, че са извършили престъпление и по спазването на правото на ефективни правни средства за защита и на презумпцията за невиновност, когато националното законодателство позволява на компетентния

¹ Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета (ОВ L 119, 2016 г., стр. 89).

национален съд да разреши принудителното събиране на тези данни, които законодателят на Съюза счита за „чувствителни“. Накрая той разглежда въпроса за съвместимостта на националното законодателство, предвиждащо системно събиране на тези данни, с разпоредбите на Директива 2016/680 относно тяхното обработване с оглед на приложимите към него принципи.

Съображения на Съда

Най-напред Съдът констатира, че Директива 2016/680 във връзка с Хартата², трябва да се тълкува в смисъл, че **обработването на биометрични и генетични данни от полицейските органи** във връзка с тяхната информационна дейност за целите на борбата с престъпността и поддържането на обществения ред **е разрешено** съгласно националното право, когато това право съдържа **достатъчно ясно и точно правно основание** за разрешаване на посоченото обработване. Обстоятелството, че освен това националният законодателен акт, в който се съдържа такова правно основание, се позовава на Общия регламент относно защитата на данните³, а не на Директива 2016/680, само по себе си не може да постави под въпрос наличието на такова разрешаване, щом от тълкуването на всички приложими разпоредби на националното право достатъчно ясно, точно и недвусмислено следва, че разглежданото обработване на биометрични и генетични данни попада в приложното поле на тази директива, а не на ОРЗД.

В този контекст и предвид това, че релевантното национално законодателство се позовава на разпоредбите на ОРЗД относно обработването на чувствителни данни, но възпроизвежда съдържанието на разпоредбите на Директива 2016/680 относно обработването на същите данни⁴, Съдът отбелязва, че **тези разпоредби не са равнозначни**. Всъщност, докато обработването на чувствителни данни от компетентните органи за цели, попадащи в приложното поле на Директива 2016/680, **и по-специално за предотвратяване и разкриване на престъпления**, може да бъде разрешено **само ако е абсолютно необходимо и трябва да бъде ограничено от подходящи гаранции и да е предвидено съгласно правото на Съюза или националното право**, ОРЗД въвежда принципна забрана за обработване на тези данни, съпроводена от списък с изключения. Макар националният законодател да може да предвиди в един и същ законодателен акт обработването на лични данни за целите на Директива 2016/680, както и за други цели, попадащи в обхвата на ОРЗД, той все пак е длъжен да се увери, че няма неяснота относно приложимостта на единия или другия от тези два акта на Съюза по отношение на събирането на чувствителни данни.

Освен това, що се отнася до изтъкнатото от запитващата юрисдикция евентуално неправилно транспониране на Директива 2016/680, Съдът подчертава, че тази директива **не изисква** националните разпоредби, които разрешават обработването на данни, попадащи в нейното приложно поле, **да се позовават на същата директива**. Съдът уточнява, че когато националният законодател предвижда обработването от компетентните органи на биометрични и генетични данни, които могат да попаднат в приложното поле на тази директива или на ОРЗД, за по-голяма яснота и точност той може изрично да се позове, от една страна, на разпоредбите от националното право, които транспонират Директивата, и от друга страна, на ОРЗД, без да е длъжен да се позовава на Директивата. **В случай обаче на явно противоречие** между националните разпоредби, които разрешават обработването на разглежданите данни, и тези, които, изглежда, го изключват, **националният съд трябва да тълкува тези разпоредби така, че да запази полезното действие на Директива 2016/680**.

По-нататък Съдът постановява, че Директива 2016/680⁵ и Хартата⁶ **допускат национално**

² Член 10, буква а) от Директива 2016/680 във връзка с член 52 от Хартата.

³ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 2016 г., стр. 1 и поправка в ОВ L 127, 2018 г., стр. 2, наричан по-нататък „ОРЗД“).

⁴ Съответно член 9 от ОРЗД и член 10 от Директива 2016/680.

⁵ Член 6, буква а) от Директива 2016/680.

⁶ Членове 47 и 48 от Хартата, които закрепват съответно правото на ефективни правни средства за защита и презумпцията за невинност.

законодателство, което предвижда, че ако обвинено за извършено умишлено престъпление от общ характер лице откаже доброволно да съдейства за събирането на отнасящи се до него биометрични и генетични данни за целите на регистрацията им, **компетентният наказателен съд е длъжен да разреши принудителното събиране на тези данни, без да може да прецени дали има сериозни основания** да се счита, че лицето е извършило престъплението, в което е обвинено, при условие че националното право **гарантира ефективен последващ съдебен контрол върху условията за посоченото обвинение**, което дава основание за разрешаване на събирането на тези данни.

В това отношение Съдът припомня, че по силата на Директива 2016/680⁷ **държавите членки трябва да следят да се прави ясно разграничение между данните на различните категории субекти на данни**, така че да не се налага, независимо от категорията към която принадлежат, лицата да понасят една и съща намеса в тяхното основно право на защита на личните им данни. Това задължение обаче не е абсолютно. Освен това, доколкото тази директива се отнася до категорията лица, за които има сериозни основания да се счита, че са извършили престъпление, Съдът уточнява, че **наличието на достатъчен брой доказателства за вината на дадено лице по принцип представлява сериозно основание да се счита, че то е извършило разглежданото престъпление**. В този смисъл Директива 2016/680 **допуска национално законодателство, което предвижда принудително събиране на данни за лица, по отношение на които са събрани достатъчно доказателства за виновността им в извършване на умишлено престъпление от общ характер и които са били привлечени като обвиняеми на това основание**.

Що се отнася до спазването на правото на ефективни правни средства за защита, с оглед на това, че за да допусне мярка за принудително събиране на чувствителни данни от обвиняемо лице, компетентният съд не може да осъществи контрол по същество върху условията за привличането му като обвиняем, Съдът подчертава по-специално че обстоятелството, че от контрола на съда временно се изключва преценката на доказателствата, на които се основава обвинението на съответното лице, може да се окаже обосновано в досъдебната фаза на наказателното производство. Всъщност такава проверка в тази фаза би могла да възпрепятства наказателното разследване, в хода на което се събират тези данни, и да ограничи прекомерно възможността на разследващите органи да разкрият други престъпления въз основа на сравнение на тези данни с данни, събрани в хода на други разследвания. Следователно това ограничение на ефективните правни средства за защита **не е непропорционално, тъй като националното право гарантира ефективен последващ съдебен контрол**.

Що се отнася до спазването със съдебно решение, с което се разрешава събирането на съответните данни, на презумпцията за невинност, Съдът отбелязва, от една страна, че доколкото в случая събирането е ограничено до категорията лица, чиято наказателна отговорност все още не е установена, то не може да се счита за такова, което би могло да се отрази на впечатлението на властите, че тези лица са виновни. От друга страна, фактът, че съдът, който трябва да се произнесе по вината на съответното лице, не може да прецени на този етап от наказателното производство дали доказателствата, на които се основава обвинението на съответното лице, са достатъчни, е гаранция за спазването на презумпцията за невинност.

Накрая, Съдът стига до извода, че Директива 2016/680⁸ **не допуска национално законодателство, което предвижда системно събиране за целите на регистрацията им на биометрични и генетични данни от всяко лице, привлечено като обвиняем за умишлено престъпление от общ характер, без да предвижда задължение за компетентния орган да провери и докаже, от една страна, че събирането на тези данни е абсолютно необходимо за постигането на конкретните преследвани цели, и от друга страна, че тези цели не могат да бъдат постигнати чрез мерки, които засягат в по-малка степен правата и свободите на съответното лице**.

---

⁷ Член 6 от Директива 2016/680.

⁸ Член 10 от Директива 2016/680 във връзка с член 4, параграф 1, букви а)–в) и член 8, параграфи 1 и 2 от нея.

В това отношение Съдът подчертава, че Директива 2016/680 има за цел да гарантира, наред с останалото, **засилена защита при обработването на чувствителни данни**, сред които са биометричните и генетичните данни, тъй като това обработване може да породи значителни рискове за основните права и свободи. Съдържащото се в нея изискване обработването на тези данни да е разрешено **„само когато това е абсолютно необходимо“**, трябва да се тълкува в смисъл, че определя **по-строги условия** за законосъобразност на обработването на чувствителни данни⁹. Освен това обхватът на това изискване трябва да се определи и с оглед на принципите, свързани с обработването на данни, като **ограничаване на целите и свеждане на данните до минимум**.

В този контекст национално законодателство, което предвижда системно събиране на биометрични и генетични данни от всяко лице, привлечено като обвиняем за умишлено престъпление от общ характер, по принцип е **в противоречие с това изискване**. Всъщност това законодателство може да доведе до неизбирателно и общо събиране на биометрични и генетични данни за повечето лица, които са привлечени като обвиняеми, тъй като понятието „умишлено престъпление от общ характер“ е особено широко и **може да се прилага към голям брой престъпления, независимо от естеството и тежестта им, от конкретните обстоятелства по тези престъпления, от евентуалната им връзка с други висящи производства, от предишните деяния на съответното лице или от неговия индивидуален профил**.

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза или валидността на акт на Съюза. Съдът не решава националния спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда. Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда

[Пълният текст](#) на съдебното решение се публикува на уебсайта CURIA в деня на обявяването

За допълнителна информация се свържете с Илияна Пальова ☎ (+352) 4303 4293

Поддържайте връзка!

⁹ С оглед на условията по член 4, параграф 1, букви б) и в) и член 8, параграф 1 от Директива 2016/680